UUTISVUOSI 2013

Mihin tarvitaan asiantuntijoita, jos poliittinen viisaus kävelee kaiken yli? **SOTE-TYÖRYHMIEN JÄSEN KATI MYLLYMÄKI**

MARTTI KAINULAINEN/LEHTIKUVA

Kansliapäällikkö Päivi Sillanaukeen johtama työryhmä luovutti maaliskuussa ehdotuksensa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä silloiselle peruspalveluministerille Maria Guzenina-Richardsonille.

Jännitysnäytelmä nimeltä sote- ja kuntauudistus

Vuosi 2013 alkoi ja päättyi asiantuntijoiden esityksellä sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamiseksi. Tarina ei kärsi jännityksen puutteesta, ja kertomus jatkuu vielä alkavana vuonnakin.

”Kaaos uhkaa kuntakenttää”

”Sote-uudistus repii hallituksen rivejä”

”Sote törmää perustuslakiin”

”Hallitus vakuuttaa: Sote ei ole solmussa”

Maaseudun Tulevaisuuden lukijoita on tänä vuonna hellitty kunta-aiheisilla kirjoituksilla. Niitä on julkaistu nelisensataa eli lähes joka lehdessä on tarjottu kunnon jatkokertomuksen juonenkäänteitä: pelkoa ja jännitystä, toivoa ja helpotusta, lässähdyksen pelkoa ja suurta myötähäpeää.

Onko loppu hyvin ja kaikki hyvin, jää nähtäväksi tulevina vuosina.

”Ratkeaa huomenna”

Sosiaali- ja terveysuudistusta (sote) oli tehty jo vuosi 2012, mutta yhteisymmärrystä hyvästä mallista ei syntynyt. Kunnat toivoivat linjauksia jo syksyn 2012 kuntavaaleihin.

Tammikuun 2013 alussa uutisoitiin, että ”uudistus ratkeaa huomenna”. Raportti tuli, mutta sopua ei löytynyt. Hanketta hinkattiin vuosi, ja joulun alla tuli jälleen yksi ”lopullinen” esitys.

Alkuvuonna 2013 peruspalveluministeri **Maria Guzenina-Richardson** (sd.) vakuutti, että uudistus etenee. Aikarajoja kuitenkin venytettiin, ”mojovia” työryhmiä perustettiin, kansliapäällikkö **Päivi Sillanaukee** sivuutettiin. Uudistus tuotti enemmän kysymyksiä kuin vastauksia.

Kansanedustaja **Petteri Orpo** (kok.) sai kunnian keriä vyyhdin kokoon toukokuussa.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin (Eksote) toimitusjohtajan **Pentti Itkosen** mielestä uudistus meni pilalle, koska politiikka ja kuntarakenteen uudistus ohittivat potilaan parhaan. Hän peräsi suurempia alueita ja kuntayhtymiä.

Myös Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) liputti laajojen alueiden puolesta. Ylijohtaja **Marina Erholan** mielestä uudistusta ei pidä toteuttaa, jos vaikutukset ovat epävarmat ja palvelut voivat heiketä.

Orpon työryhmä salli kuitenkin alle 50 000 asukkaan kuntien järjestää peruspalveluita.

Samalla kunta- ja sote-kytkös lausuttiin ääneen.

”Mihin tarvitaan asiantuntijoita, jos poliittinen viisaus kävelee kaiken yli?” kyseli sote-työryhmien jäsen ja Kouvolan silloinen terveysjohtaja **Kati Myllymäki**.

Ministeri vaihtui

Kevään kunta- ja sotekompuroinnin tahdissa hallituksen suosio laski ja opposition nousi.

Toukokuussa ministeriksi vaihdettiin **Susanna Huovinen**. Hän ilmoitti uudistuksen jatkavan entisillä urillaan.

Oikeuskansleri **Jaakko Jonkka** vastasi muun muassa kansanedustaja **Markus Mustajärven** (vr.) kanteluun. Jonkka piti kahden uudistuksen eritahtisuutta kunnallisen itsehallinnon vastaisena.

Perussuomalaiset vaativat huhtikuussa uusia vaaleja ja keskusta tarjosi yhteistyötä ja kotikunta–maakunta-malliaan. SDP:stä puhemies **Eero Heinäluoma** ja perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja **Johannes Koskinen** kannattivat opposition mukaan ottamista, mutta sen asema jäi lopultakin epävirallisekseen.

Asiantuntijat arvostelivat

Kunta- ja sote-uudistukset saivat ankaraa arvostelua MT:ssä. Vaasan yliopiston aluetieteen professorin **Hannu Katajamäen** mielestä ensin olisi pitänyt miettiä sote-palvelut ja vasta sitten kuntarajat.

Kunnallisoikeuden emeritusprofessorin **Aimo Ryynäsen** mukaan kuntia ei voi pakottaa liitoksiin valtionosuusuudistuksella. Seuraaja **Asko Uoti** piti tällaista jopa perustuslain vastaisena.

Akatemiaprofessori **Kaarlo Tuori**, Satakunnan sairaanhoitopiirin johtaja **Ahti Pisto** ja THL:n pääjohtaja **Pekka Puska** epäilivät isäntäkuntamallia perustuslain vastaiseksi ja haistoivat taustalta kuntien pakkoliitokset.

Kuntauudistuksen hyöty julkisten menojen hillinnässä ei ole selvä, varoittivat professorit **Pentti Meklin** ja **Arto Haveri**.

Ex-valtiosihteeri **Raimo Sailas** kyseli vielä marraskuussa punaista lankaa ja olisi harkinnut aloittamista alusta.

Entinen peruspalveluministeri **Osmo Soininvaara** (vihr.) sätti hallitusta, että sen piti eheyttää kaupunkiseutuja, mutta se lahtaa nyt syrjäisiä maalaiskuntia.

Kaikki pelkäsivät, että lähipalvelut huononevat.

Moitetta tuli myös omilta. Kaikkia ei miellyttänyt, että hallitus halusi ympätä heinäkuussa voimaan tulleeseen kuntarakennelakiin saman tien lisäyksen kuntien pakkoliitoksista.

Turun kehyskuntien kokoomuslaiset kuntapäättäjät hermostuivat, ja RKP:n ja vihreiden kansanedustajat halusivat tutkituttaa asian perustuslakivaliokunnassa.

Erityisesti epäilyttivät alueelliset kansanäänestykset. SDP oli vastustanut selvin sanoin kuntien pakkoliitoksia.

EIJA MANSIKKAMÄKI

Oppositiopuolueet horjuttavat hallitusta tasatahtia

Oppositiopuolueiden köydenveto opposition kärkipaikasta jatkui kuluneenkin vuoden aikana.

Eduskuntapolitiikassa molemmat oppositiopuolueet testauttivat menneen vuoden aikana kaksi kertaa hallituksen luottamuksen välikysymyksellä.

Perussuomalaiset haastoivat hallituksen talous- ja teollisuuspolitiikan ohella myös eurokriisin hoitamisesta. Keskustan kysymykset käsittelivät asuntopolitiikkaa ja kotihoidontukea.

Kaikissa luottamusäänestyksissä hallitus sai lopulta enemmistön taakseen.

Koko vaalikauden välikysymyspisteissä puolueet ovat 7–7 tilanteessa.

Pääministerikisa kovenee

Pääministeripörssissä puheenjohtaja **Juha Sipilän** (kesk.) arvo on vahvistunut entisestään verrattuna **Timo Soiniin** (ps.).

Kesällä Savon Sanomien ja kolmen maakuntalehden kysely (14.7.) osoitti, että suomalaista 29 prosenttia pitää Sipilää parhaimpana vaihtoehtona pääministeriksi.

Soini sai pääministerikyselyssä 13 prosentin kannatuksen. Istuva pääministerin **Jyrki Kataisen** (kok.) sai 21 prosentin kannatuksen.

Taloussanomien (13.9.) vastaavassa pääministerikyselyssä Sipilää kannatti 32 prosenttia suomalaista ja Soinia 15 prosenttia. Helsingin Sanomien tuoreimmat luvut (27.12.) olivat Sipilän hyväksi 32–12 prosenttia. Tässä kyselyssä Kataista kannatti 27 prosenttia.

Kannatusmittaukset vaikuttavat

Oppositiopuolueiden kisaan vaikuttivat monet julkaistut kannatusmittaukset. Monet tulokset osoittivat, että keskustan kannatuksen hyvä nousuvire jatkuu. Perussuomalaisten kannatus on ollut alavireinen.

Hallituspuolueet ovat reagoineet tilanteeseen. Etenkin Sipilä on joutunut Soinin ohella aiempaa enemmän hallituspuolueen silmätikuksi. Aiemmin Soinia testattiin EU-näkemysten vuoksi.

Eduskunnassa perinteisen haastajan rooli on välillä vaihtunut. Tavallista on, että hallitus on haastanut oppositiopuolueiden – etenkin keskustan – näkemyksiä muun muassa kunta- ja veropolitiikassa. Näin kävi etenkin budjettikeskustelun lämmittelyssä.

> Oppositiopuolueiden menestys heijastuu hallituspuolueiden keskinäiseen jännitteeseen.

Hallituspohjasta ennuste?

Oppositiopuolueiden menestys heijastuu myös hallituspuolueiden keskinäiseen jännitteeseen.

Sosiaalidemokraattien pääänenkannattaja Demokraatti arvioi joulukuussa (16.12.), että ”kokoomus ja keskusta vilkuilevat toistensa suuntaan”.

Puolueiden yhteistyö näkyy selvästi, analysoi lehti. Eduskuntaryhmät kokoontuvat kesällä samaan aikaan Mikkeliin. Joulun alla puolueiden välillä harjoitettiin myös ykköstason joulupukkivaihtoa.

Demarien piirissä tulkitaan, että kokoomuksessa jopa kehutaan entisen yrittäjän, Sipilän, ajatuksia ja esityksiä.

Suomen Kuvalehden (44/2013) teettämä selvitys osoitti, että 41 prosenttia vastaajista kannattaa kolmen perinteisten puolueen hallitusta. Neljästä puolueista perussuomalaiset jäisi oppositioon.

Esimerkiksi SDP:n, perussuomalaisten ja keskustan muodostamaa hallitus tuki 19 prosenttia vastanneista.

JANNE IMPIÖ

Puolueiden kannatus tammi–marraskuu 2013

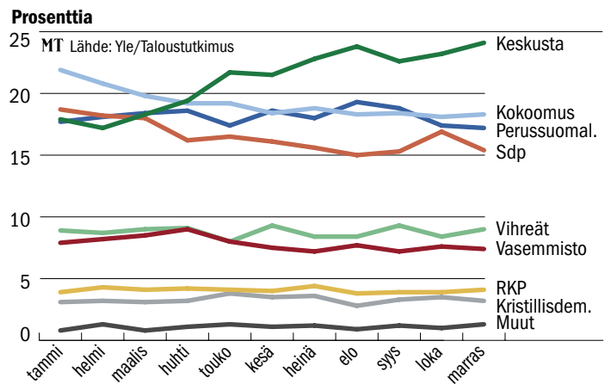

Hallitus huojui, keskusta nousukiidossa

Isot hallituspuolueet sosiaalidemokraatit ja kokoomus menettivät vuoden aikana kannatustaan saman verran kuin keskusta kasvatti omaansa.

Hallituspuolueiden yhteenlasketusta kannatuksesta suli tammikuun ja marraskuun välissä seitsemän prosenttiyksikköä. Yhteensä kannatus oli tammikuussa 64,4 prosenttia, marraskuussa 57,4.

Taloustutkimuksen Yle uutisille tekemä arvion mukaan SDP:n kannatus laski tammikuun ja marraskuun välillä 3,3 prosenttiyksikköä, vasemmistoliiton 0,5, kokoomuksen 3,6.

RKP:n kannatus nousi 0,2 prosenttiyksikköä, kristillisdemokraattien 0,1, samoin vihreiden.

Keskustan ja perussuomalaisten eli opposition yhteenlaskettu kannatus oli tammikuussa vajaa 35 prosenttia. Marraskuussa se oli noussut 41,3 prosenttiin keskustan nousun ansiosta.

Keskustan kannatus kasvoi tammikuusta marraskuuhun seitsemän prosenttiyksikköä. Marraskuussa se oli 24,1. Perussuomalaisten kannatus kävi heinäkuussa 19,3 prosentissa mutta laski marraskuussa alemmas kuin vuoden alussa, 17,2 prosenttiin.

Puheenjohtajasta kiinni

Hallitusvastuu on klassinen selitys hallituspuolueiden kannatuksen laskulle. Tänä vuonna isot uudistukset, sote- ja kuntauudistus, eivät saaneet tulta alleen.

Toisaalta loppuvuonna vasemmisto iloitsi tiedosta, että hallitus on onnistunut kaventamaan tuloeroja.

Onko puolueiden kannatus on yhä enemmän kiinni puheenjohtajista? Keskustan nousu on laitettu pitkälti puheenjohtaja **Juha Sipilän** ansioksi.

Alkuvuoden kehysriihen päätökset ja loppuvuonna kasaan rutistettu rakenneuudistuspaketti peruspalveluleikkauksineen ovat koetelleet hallituspuolueiden välejä. Vasemmistoliitto jopa harkitsi hallituksesta lähtemistä.

Vihreät puolestaan mietti asiaa Fennovoiman ydinvoimaluvan uudelleenkäsittelyn takia.

Neljä uutta ministeriä

SDP:n puheenjohtaja **Jutta Urpilainen** kierrätti keväällä kolme ministerin paikkaa.

Toukokuussa **Susanna Huovinen** nousi peruspalveluministeriksi **Maria Guzenina-Richardsonin** tilalle. Asunto- ja viestintäministeri **Krista Kiurusta** tuli opetusministeri **Jukka Gustafssonin** tilalle. Kiurun paikan asunto- ja viestintäministerinä peri **Pia Viitanen**. Vaihdokset eivät juuri kannatusta korottaneet.

Lokakuussa vihreiden **Heidi Hautala** erosi ministerinpaikalta Arctia Shipping -jupakan takia. Kehitysyhteistyöministeriksi nousi **Pekka Haavisto**, jonka vastuulla ovat myös valtion omistajaohjausasiat.

PAULA LIESMÄKI